

Експертний огляд місця пожежі на деокупованих територіях та об'єктах, які постраждали внаслідок бойових дій

Руслан Гусейнов

ННЦ «ICE ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3021-3472>, e-mail: huseinov_ruslan@ukr.net

Ігор Шебалков

Науково-дослідний центр судової експертизи у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності, м. Київ, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8325-8327>,
e-mail: shebalkov@ukr.net

Розглянуто особливості проведення експертного огляду місця пожежі, що пов'язаний із ризиком для життя та здоров'я судових експертів на натурних дослідженнях на деокупованих територіях та об'єктах, які постраждали внаслідок бойових дій.

Ключові слова: 3D-сканер; квадрокоптер; огляд місця пожежі; пожежно-технічна експертиза; судовий експерт.

Specifics of Expert Inspection of Fire Site in Liberated Territories and Facilities Damaged as a Result of Combat Actions

Ruslan Huseinov, Ihor Shebalkov

The basics of conducting an expert review of fire sites related to the risk to life and health of forensic experts who have completed on-site research in de-occupied territories and objects affected by hostilities are considered.

Keywords: 3-D scanner; drone; inspection of the fire scene; fire-technical examination; forensic expert.

Огляд місця події (далі — ОМП) є критично важливим етапом в розслідуванні події будь якого характеру, оскільки від його якісного проведення залежить можливість зібрати необхідні докази та отримати інформацію про досліджувану обставину у первісному і незмінному стані. Огляд місця пожежі є невід'ємною умовою безпосереднього сприйняття і оцінки як обставин взагалі, так і суттєвих їх деталей, які необхідні для визначення причини виникнення пожежі. Проведення пожежно-технічних експертиз щодо визначення технічної причини пожежі містить комплекс спеціальних досліджень, які базуються на застосуванні методів ситуаційного моделювання та аналізування матеріальних обставин у місці виникнення пожежі. Для визначення предмету дослідження необхідно дослідити об'єкти, які відображають обстановку на місці виникнення пожежі (матеріалізовані носії інформації) [1].

Першим етапом проведення розслідування причин і наслідків події пожежі є проведення ОМП, якій, на нашу думку, слід приділяти

максимальну скрупульозність у виявленні та фіксуванні осередкових ознак та ознак направленості розповсюдження, а також вилучення речових доказів із застосуванням сучасного науково-технічного забезпечення. Останнім часом експертна практика свідчить про зниження якості проведення ОМП, що призводить до неможливості аналізування комплексу слідових обставин, зниження ефективності проведення досліджень, що в подальшому негативно позначається на результаті.

Тому надзвичайно важливою складовою судової пожежно-технічної експертизи є якнайшвидше проведення експертного огляду об'єкта пожежі. Адже це явище розвивається у просторі та часі, тому необхідно якомога оперативніше виявити та зафіксувати характерні для досліджуваної події сліди та ознаки. Це надасть експертам можливість скласти на підставі отриманих даних максимально повний та обґрунтований висновок.

Наприклад, під час фіксування фактів застосування зброї вибухової дії в населених пунктах,

а також під час перевірки та аналізуванні відповідних даних та інформації, що стосується визначення використаних під час обстрілів різних видів зброї, виникають труднощі методологічного характеру [2]. Це, в свою чергу, спонукає до підвищення якості досліджень на місцях і потребує застосування новітніх технічних засобів для максимально точного та всебічного фіксування обставин у найкоротший термін, адже у багатьох випадках експерти обмежені у часі.

Це питання набуває особливої актуальності в умовах збройної агресії РФ, оскільки щодня працівникам правоохоронних органів та судовим експертам доводиться проводити обширні за площею та в найкоротший термін огляди місць, що постраждали внаслідок обстрілів. Натурні огляди таких місць на деокупованих територіях або в зонах, наближених до ведення бойових дій, пов'язані з високим ризиком для життя і здоров'я судових експертів та інших учасників процесуальних дій.

Тому, по-перше, перед проведенням ОМП на лінії розмежування працівники правоохоронних органів мають узгодити можливість проведення експертного огляду з командуванням військових підрозділів, які, у свою чергу, мають гарантувати безпеку фахівців, які беруть участь у проведенні необхідних слідчих дій.

По-друге, ураховуючи специфіку та небезпечні чинники під час ОМП, необхідно застосувати квадрокоптери у небезпечних або важкодоступних місцях, на великих площах території, які іноді не звільнені від мін і вибухонебезпечних предметів, що дасть змогу фіксувати обставини на безпечній для учасників огляду відстані. Також використання безпілотників забезпечує можливість якісного та швидкого фото- та відеозапису обстановки місця події [3].

Отже, за допомогою квадрокоптерів можна оглянути територію на наявність підозрілих предметів, вибухових пристроїв, що спрощує ОМП та підвищує безпеку судових експертів, яких залучають до його огляду. Застосування цих пристроїв під час ОМП дає змогу повноцінно оцінити масштаби та дослідити обставини руйнувань, викликаних бойовими діями.

Ще одним ефективним технічним засобом, який інтенсивно застосовують судові експерти під час ОМП, є лазерний 3D-сканер. Основне його завдання полягає у фіксуванні криміналістично

значущої інформації у вигляді 3D-моделі. Лазерне 3D-сканування охоплює мільйони точок певного реального середовища, у результаті чого створюється реальна модель об'єкта дослідження з повним, докладним і чітким відображенням слідової обстановки високої точності. Сканування навіть значних об'єктів відбувається доволі швидко, а створення завдяки програмному забезпеченню 3D-моделі місця події дає змогу докладно його вивчати в безпечному місці, на будь-якому етапі кримінального провадження, а також використовувати отримані дані під час проведення судових експертиз [4].

Тому застосування квадрокоптерів, лазерних 3D-сканерів та інших технічних засобів дистанційного керування під час експертного огляду є актуальним завданням. Ми вважаємо, що це необхідно для забезпечення безпечних умов праці судових експертів, які проводять натурні дослідження на деокупованих територіях та об'єктах, що постраждали внаслідок бойових дій. До того ж використання таких технічних засобів дає змогу здійснювати експертні огляди у найкоротші строки, забезпечуючи водночас якісні й обґрунтовані висновки та безпеку судових експертів.

Перелік джерел посилання

1. Тетерятник Г. К. Проведення огляду місця події в умовах надзвичайних правових режимів. *Право і суспільство*. 2022. Вип. 3. С. 233—239. DOI: 10.32842/2078-3736/2022.3.36 (дата звернення: 12.03.2024).
2. Богданюк І. В., Чупрун В. Т., Устименко В. А., Шипілов М. Ю. Особливості судово-експертних досліджень випадків артилерійських обстрілів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2019. Вип. 20. С. 262—278. DOI: 10.32353/khrife.2.2019.20 (дата звернення: 12.03.2024).
3. Білоус В. В. Особливості впровадження в криміналістичну практику безпілотних літальних технологій, апаратів і систем. *Національний юридичний журнал: Теорія і практика*. 2016. № 5. С. 170—175.
4. Дуфенюк О. М., Ковальська М. Ю. Новітні технології у практиці досудового розслідування на прикладі використання 3D-сканерів та смартфонів під час огляду місця події. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 2. С. 303—305.